

www.jollibread.com

© Del text: 2024, Albert Vilanova

© D'aquesta edició:

2024, Sanoma Infantil y Juvenil, SL i Grup Promotor, SL.

Jolibre és una marca registrada directament o indirectament per Grupo Santillana Educación Global, SLU, llicenciada a Sanoma Infantil y Juvenil, SL.

Carrer de les Ciències, 73 (Districte econòmic Plaça d'Europa)

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 93 230 36 00

ISBN: 978-84-1152-047-8

Dipòsit legal: M-5069-2024

Printed in Spain – Impres a Espanya

Primera edició: abril de 2024

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Coordinació editorial:

Marta Olivares

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega,

Álvaro Recuenco i Laura Ruiz

Les matèries primeres utilitzades
en la fabricació d'aquest llibre són reciclables
i compleixen àmpliament la normativa
europea de sostenibilitat, economia circular
i gestió energètica.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

**UNA
CORTINA
DE
CABELLS
BLAUS**

**ALBERT
VILANOVA**

jollibre

...de les tristoris en farem fum...

JAUME SISA

Primera part

2024

Aquella noia

La Clara es deixa anar. Sense pensar. Vol sortir del seu cap, mirar enfora, lluny de si mateixa. Ho necessita. No pot més, després d'aquest estiu d'infern intentant entendre-ho tot.

S'estira al llit i els rínxols de color carbassa s'escampen com rajolins de taronjada. Han sigut massa coses. Massa desgràcies juntes. Primer, la pitjor de totes, la que ho va precipitar tot: la caiguda des d'allà dalt. O el que fos. L'empenta, el salt... Va ser el cop més fort, el que sempre negaven que pogués passar, tot i haver-se anunciat de tantes maneres i amb tanta claredat. Com el soroll esgarrifador d'una serp verinosa.

La Clara ho veia venir. I tant, que ho veia venir. Va estar a punt mil vegades de rebentar davant dels pares, que semblava que fossin cecs. Que no se n'adonaven, que el Víctor s'estava perdent? Volia cridar-li que ho deixés estar, que s'estava fent molt de mal, que els feia mal a tots... Però no, es va quedar callada. No s'hi va atrevir. No podia. No li sortia. I li fa ràbia pensar que només ella veia el seu germà ficant-se fins al coll en aquell forat, que

els pares no l'hi impedissin, o que fessin veure que no se n'adonaven. «Ni els veïns, ni els col·legues, ningú... Quina merda».

10 Hi ha camins que si els agafes saps que mai no podràs rectificar i tornar a la línia de sortida. Un cop has començat no pots parar, t'enganyes, no vols veure que t'estave-llaràs, tot i conèixer el final abans de començar. Va ser exactament així com va anar. El Víctor no ho veia, però la Clara ho va tenir molt clar. Ho havia llegit en algun llibre. La vida és ben estranya i, com que costa entendre-la, s'han inventat els llibres per explicar-la. La Clara s'avé amb els personatges que hi habiten. Però són personatges de novel·la. La gent... la gent és diferent. La gent és complicada.

El Víctor no, el Víctor no ho era gens, de complicat. Feia la seva, això sí. Li havia agradat anar al seu aire, provar-ho tot sense fer cas. El renyaven i res. I n'havia fet tantes que, de petita, la Clara es va pensar que la vida devia ser això: «Cagar-la, rebre l'esbroncada i tornar-la a cagar. Sempre igual».

Tossut de mena, el Víctor no volia aprendre. Discutia amb els pares per qualsevol cosa. Tots volien tenir raó i no s'escoltaven, es trepitjaven les paraules, i el seu germà acabava per agafar la porta. Quan el cridaven ja era lluny. I de vegades no tornava.

Van arribar a un carreró sense sortida i va ser com si els pares s'apaguessin. Murmuraven, ja no reien gairebé mai, arrossegaven les veus com rogalls que no s'entenien. A la Clara li van començar a fer por.

I va ser llavors que va descobrir la lectura. Va ser durant una xerrada a la biblioteca de l'escola. Aquell matí li havia costat llevar-se. Se n'havia anat a l'escola arrossegant els peus de son perquè la tempesta nocturna l'havia despertada mil vegades. Només entrar se'n van anar tots a fer un taller a la biblioteca, sense passar per classe. Ella va seure en un costat, bastant enrere, amb l'abric posat, com tothom. El noi que els parlava «d'emoció i habilitats socials» era simpàtic i interactuava amb les primeres files, però a ella li costava mantenir l'atenció. Era fosc, no havia dormit bé i a fora encara plovia. Els ulls se li'n van anar al prestatge ple de llibres que tenia al costat. Hi va passar el dit distreta i en va agafar un a l'atzar. A la portada hi havia el dibuix d'una noia llegint a taula amb poca llum. La seva ombra s'estirava per la paret. Se li va escapar un somriure i se'n va apuntar el títol: *On el foc no s'apaga*¹. Després el va tornar a deixar al seu lloc, amb el lloc cap endins per trobar-lo més tard.

11

Quan a l'hora del pati va tornar a la biblioteca li va ser fàcil de trobar.

—Ja em diràs si t'agrada —li va dir la bibliotecària mentre l'hi apuntava—. En tinc algun altre de similar.

I tant que li va agradar. Llegint-lo es va sentir com el peix d'aquari que un dia llencen al mar. Aquell llibre de contes va indicar-li un camí que ja no deixaria mai més.

1. Llibre de May Sinclair (1863-1946) publicat a l'editorial Viena el 2011 que conté cinc històries de fantasmes.

L'arribada del Nil, el germà petit, va venir bé. Encara que no dormien gaire, els pares tornaven a ser feliços, tornaven a riure. Feien el pallasso. I quan feia l'efecte que començaven a assemblar-se als que havien estat abans, un dia el Víctor els va dir que havia deixat d'anar a l'institut perquè allà no li ensenyaven res. I, si els pares li preguntaven què pensava fer, marxava sense contestar i desapareixia dos o tres dies fins que un matí se'l trobaven dormint al menjador. La Clara s'ho mirava sense gosar dir res i havent sopat se n'anava a l'habitació a llegir. De vegades els crits des del menjador travessaven les parets com fantasmes afònics, però els llibres els derrotaven amb històries més aterridores encara. Històries de carrers foscos i solitaris, d'amors prohibits, de morts que no morien del tot...

Fins que va passar allò la nit de Sant Joan. El cop terrible que ho va capgirar tot. El Víctor se n'havia anat definitivament i es va endur alguna cosa que ja no va tornar mai. Per contra, es va estendre una boira espessa, invisible, que els va apagar la cara i els va fer somicar durant mesos. Encara hi ha coses que els fan venir llàgrimes als ulls. S'han quedat una mica ferits. L'ombra de la caiguda del fill gran els ha entenebrit, ha acabat ensorrant les il·lusions del pare amb el bar nou. Les cares se'ls van agrejar i el cor se'ls estava tornant dur com la pedra. La mare ho va veure venir i va decidir que havien de girar full. Havien de marxar. No podien continuar allà... així.

Ara han canviat de barri. Encara han tingut sort de cobrar un traspàs, han deixat les obres del bar nou a mitges i n'han pogut agafar un altre a Gràcia. Aviat començaran les classes a l'institut nou. La Clara solament hi ha anat un dia a buscar uns papers. Mentrestant, passa els dies que li queden envoltada de llibres, sense gairebé sortir de l'habitació.

Llegeix. I, quan nota que el cap li marxa, para, treu la llibreta, agafa el seu bolígraf preferit i s'apunta quatre coses. Es deixa anar, com ara. Pren el vol i el bolígraf estira una lletra fent un traç que es converteix en una flor, un núvol, una bestiola... Dibuixar és fàcil, només ha de deixar-lo córrer sobre el paper fent ratlles i corbes. Ho fa de manera automàtica, sotjant finestra enfora o concentrant la vista en el paper, amb la ment en blanc. Li surten gargots minúsculs, de línies recargolades que van creixent i transformant-se, que primer són taques brutes i després es van estirant de mica en mica formant petits esbossos, apunts, perfils de paisatges o cares. De vegades fa sanefes, franges, guixadetes simètriques que s'escampen, se superposen i reculen. Sovint tot plegat es converteix en lletres d'un alfabet inventat que, si li fa peça, després es tradueix en paraules.

I sí, sense voler-ho, les paraules esdevenen textos, explosions de fantasia difícilment controlables. Lluny per fi de si mateixa, li passen pel cap indrets imaginaris poblats d'herba impossible, amb cases extravagants sense portes i éssers amb més caps que braços. S'hi esmenten boscos verges plens d'animals invisibles de grans

dimensions; rèptils d'aspecte aterridor més inofensius que la brisa, que viuen en pantans i que tan sols surten a respirar al vespre, en fosquejar, quan els caçadors se'n tornen a casa. Hi ha llacs morts que es poden travessar caminant perquè l'aigua no t'arriba al pit. Les ciutats, amagades entre valls remotes i profundes on la gent és feliç, s'enfilen a les muntanyes com graons colossals. La Clara dibuixa i escriu sobre cases fantàstiques, inventades, infinites, amb balcons que donen a abismes, a milers de cambres, a passadissos secrets que menen a cases encara més fantàstiques, amb sales de ball on orquestres infinites allarguen les festes setmanes i mesos. Amb freqüència també li venen a la ment soterranis clandestins amagats ben endins de la terra, als quals s'accedeix completament a les fosques baixant per una escala tan llarga i vertical que no es veu on acaba fins que centenars de graons més avall, quan ja has perdut l'esperança de saber quants te'n falten, de cop i volta ja no n'hi ha més i ensopegues contra el terra, esllomada, aterrida.

Tots aquests indrets són a dins del seu cap. Ella només els deixa sortir.

I, en darrer terme, li venen al cap moltes cares que es perfilen, que primer són tres ratlles i després moltes cares més. És el que fa últimament: cares. Però en aquestes cares ara ja no hi ha por ni misteri, sinó que són plenes sobretot d'amor i de tendresa. Des de fa uns dies la Clara va passant pàgina rere pàgina i es deixa estar de boscos i de passadissos, i les llibretes se li omplen d'ulls i de celles, de pestanyes que s'allargassen com fils que volen

al vent i d'ulls grossos i una mica ametllats, de llavis que semblen coixins, flotadors de seda.

Tot va canviar el dia que va veure aquella noia fent cua a secretaria. Abans les cares se li acabaven amagant rere un turó, en una soca d'arbre, endins del mar, i es convertien en orcs i sirenes... Ara tenen uns ulls preciosos, enrogits de son, amb cabells blaus fent cortina, dient «mira'm»... I només pensar-ho se li acuden uns versos:

Mira'm.

Com aquella noia,

ahir,

dos o tres llocs

enrere...

15

Havia hagut d'anar a l'institut nou per fer unes gestions. Alguna cosa d'unes fotos i uns impresos. Les classes encara tardarien uns dies a començar.

—Em van dir que hi podies anar tu —li va la mare—. Jo ja he firmat tot el que em fan donar. Té. T'ho poso al sobre. També hi ha les fotos. Em penso que no falta res. Si hi he d'anar em truques i m'escapo, eh? És que avui fan repartiment i hi he de ser. I el teu pare ha anat a mercat...

—Ai, va, mama, que sí. No pateixis, ja m'espavilo.

La mare li va fer un petó i se la va quedar mirant com sortia corrents, amb un somriure als llavis que se li va quedar a la cara quan la Clara ja havia desaparegut.

No va trigar gaire a arribar a l'institut. Hi havia força gent amunt i avall. La Clara es va posar a la cua de se-

cretaria. Hi havia sobretot mares i nens més petits, potser de 1r d'ESO, observant-los, fent-se empentes, barallant-se per seure a l'únic banc que hi havia al passadís. Va fer un sospir i va treure un llibre. Ja se n'havia empassat quatre o cinc pàgines quan va veure que venia un grup. Eren tres o quatre, nois i noies, de la seva edat. Per la manera com caminaven es va pensar que devien ser de la casa, que eren a l'institut des de 1r. Parlaven alt, fent-se bromes, la distreien, i va posar el punt al llibre. I quan anava a guardar-lo s'hi va fixar, i se li van acudir alguns versos més:

*Es va fixar
 en aquella
 noia.
 Tenia els cabells
 blaus,
 d'un blau de cel
 pàl·lid,
 preciós.
 I els ulls.
 Quins ulls.
 Tapats per la cortina blava,
 amb una ratlla negra
 a sota.*

Es va tombar endavant, nerviosa. Tot i que l'estiu se n'acabava d'anar, el temps havia refrescat i ella ho notava en els dits glaçats com còdols de riu... Sempre li passa-

va. Però en aquell moment li havia pujat una calorada pel coll que li perlejava el front amb tot de gotetes minúscules, rodones. Sentia la seva mirada al clatell i es resistia a girar-se. No s'hi atrevia, tot i tenir-ne unes ganes infinites. Tombava una mica el cap..., l'espiaava..., vigilant que no la veiés. La sentia. L'endevinava. I les perletes al front es van anar inflant fins que dues o tres es van fer rierol i van escolar-se fins a xopar-li les celles.

Quina vergonya. Quina vergonya que tenia... i quines ganes de tombar-se.

—Següent! —va dir algú des de dins de secretaria.

—Em sembla que et toca.

Era ella. Ho era? Sí, era ella! Era la seva veu, la de la noia dels cabells blaus.

—Següent! —va repetir la veu, una mica mosca.

La Clara va entrar a secretaria. Abans de tancar la porta es va girar i li va fer un somriure, que l'altra li va tornar. El cor li va fer un bot.

—Dues fotos, sisplau —li va dir la noia del mostrador.

—Sí —va fer ella, traient el sobre amb els papers, nerviosa.

—Tranquil·la —va fer l'administrativa, amb un somriure—. Té. Això és per a tu —li va donar uns papers—. Ho has de tornar firmat pels pares la setmana vinent. Ets nova, oi? No pateixis, que aquí estaràs molt bé.

—Sí.

—T'he donat un full amb el calendari d'aquest mes. Mira quan comences. —I va mirar per sobre la seva espatlla mentre deia:— Següent!

—Gràcies.

En sortir tenia els cinc sentits alerta. Ara la dels cabells blaus xerrava despreocupadament amb els seus amics, però quan la Clara va passar-li arran va notar que l'examinava encuriosida.

18 El que va sentir en el passeig de tornada a casa va ser el més semblant a allò que en diuen felicitat que havia sentit els darrers mesos. Caminant a bon pas entre els turistes que fotografiaven la casa Vicens, travessant la plaça de les Dones plena de nens xisclant, la Clara no podia deixar de pensar en ella.

Aquella noia dels cabells blaus no es va convertir ni en sirena ni en orc, no. Aquella noia els ha esborrat. Ara els seus esbossos són uns ulls i uns cabells que es van repetint pàgina rere pàgina. Aquella noia se li ha quedat gravada a la memòria i hi torna cada dia, obsessivament. Aquells ulls... Aquells cabells...

Avui, estirada al llit de la seva nova habitació, envoltada de caixes per obrir, el cap se n'ha anat a un poble enmig d'un pla assolellat. Se sent un esquellot de lluny... Un eco que se'n va. I s'hi ha emportat els ulls rere la cortina de color blau. Sense saber ben bé com, els ulls d'ametlla, els llavis de coixí s'han convertit en noies que recullen raïm sota el sol.

Llavors escriu, de pressa, amb lletra llarga i fina, o dibuixa, o totes dues coses, ara una frase, ara un esbós. I no s'atura, perquè les idees són a punt de sortir, prement enfora, no s'ho volen perdre, volen convertir-se en text.

Aquell vespre, satisfeta, li sembla que ja ho té tot. Hi ha estat treballant sense parar fins a l'hora de sopar. Un cop desparada la taula, havent ajudat a recollir-ho tot, se'n torna cap a dalt, prepara dues llibretes i passa a l'ordinador un text que s'ha anat construint a poc a poc, peça a peça:

Les dones, mudes, vinclades com pins costaners, poden els ceps amb molta més traça que no pas jo, que encara duc el cabàs mig buit i ja em queixo de l'esquena i de la calorada. Només s'aturen per eixugar-se el front amb el drap o per fer un glop. Si acaben de deixar ben sec un cep, s'eixuguen al davantal i s'arrosseguen fins al cep de després, tallant l'aire entre planta i planta per netejar el ganivet de les males herbes. Quan la senalla és tan plena que el raïm vessa, entre dues l'aboquen a les portadores i sant tornem-hi.

Ha passat una horeta i ja en tinc prou. Quin nyap estic feta, tota amarada de suor talment m'hagués xopat un rui-xat. El clatell em crema, trec fum de les espatlles... I elles res, anar fent. Són gent feta al camp, de tota la vida. N'hi ha de grans i també de joves, més joves que jo. Riuen i fan broma sense parar de treballar. Jo he d'anar parant. Me'n vaig a sota de la figuera a beure una mica d'aigua del càntir. Ah, quin gust! Està glaçada! I fa hores que l'hem dut!

Aleshores la veig. És una noieta morena que feineja al bancal de ran del camí. No és com les altres; du un vestidet de tirants fins amb flors estampades. Agafa el raïm amb delicadesa, el sosté un moment i talla el cep com si li sabés greu ferir el sarment. Sembla que s'hi entretingui massa però ja

l'ha deixat al cabàs i hi torna, en busca un altre. Se'l mira, l'aguanta, busca el tall i el treu de la planta, o la planta l'hi dona sense recança perquè sap que és en bones mans, que farà bon vi.

La noia morena està girada d'esquena. No li veig bé la cara, oculta rere una cortina de cabells llarga i rebel. Només se li veu el coll llarg, les espatlles perlejades de gotetes que brillen al sol. Segur que és bonica. Ara s'ha tombat. Sembla que m'hagi sentit. No m'ho esperava i m'he tirat enrere, com si la tingués aquí mateix.

20

Sí que és bonica. Molt. Se li veu el nassarró, els llavis molsuts, les galtes de nena. Sua força. Esbufega. Diria que no és d'aquí. Tira el cap enrere per agafar-se els cabells i cargolar-se'ls en un monyo que lliga en un batre d'ulls. Després torna a bufar i s'ajup endavant per continuar collint raïm. Tot i ser lluny, distingeixo el balanceig d'un parell de pits com préssecs que li tiben dins el vestit. Se m'estarrufen els pèls del braç. La roba em tiba. El cor se m'accelera.

—Manoi, nena, sembles una xemeneia! —fa la tieta, fent visera amb una mà.

—Què?

*M'ho diu a mi, que dec semblar un forn, amb tanta fume-
ra pujant-me de les espatlles.*

—Fa molta calor, no, avui?

—No pas més que demà —se'n fum una pagesa allà a baix.

Les altres riuen, satisfetes, a costa de la meva debilitat. Deuen pensar que he perdut, que soc mig de poble, que la ciutat m'ha canviat.

—*Au, ves, que te n'agafarà una —afegeix la meva germana.*

—*No, deixa'm, estic bé.*

—*Doncs vigila. Posa't barret.*

—*Sí.*

No puc treure els ulls de la noia morena, el seu perfil retallat al cel blau pàl·lid.